

FOR ET EUROPA MED FLERE JOBS PÅ FAIR VILKÅR

Bygge- og anlægsbranchens løsninger
på Europas udfordringer

BAT-kartellet

“ I byggeriet kan vi give en del af løsningen på tre af Europas største udfordringer: Den grønne omstilling, økonomisk vækst samt fair arbejdsvilkår

Indledning

I dag er bygge- og anlægsbranchen international i alle henseender. På byggepladserne er det reglen snarere end undtagelsen, at der tales et utal af sprog. Entreprenøren og underentreprenørerne kommer som regel også fra hele Europa. Projekterne strækker sig nogle gange også ud over Danmarks grænser – som f.eks. Femern-forbindelsen.

Den udvikling er et faktum, der ikke kan rulles tilbage, og derfor skal løsninger på de problemer, der opstår, også være grænseoverskridende. Social dumping, arbejdsmiljøarbejde, arbejdslivskriminalitet – alle er det emner, som vi ikke kan løse alene i Danmark.

Men heldigvis har vi masser af løsninger i byggeriet. Det er os, der rejser vindmøllerne, installerer solpanelerne og efterisolere husene. Det er os, der bygger infrastrukturen, der sikrer fortsat vækst og velstand i Produktionsdanmark. Og det er os, der hver dag kæmper for, at udenlandske kolleger skal behandles lige så godt som deres danske kolleger.

I BAT – Bygge-, Anlægs- og Trækartellet vil vi gerne bringe løsningerne på banen. Vi kan vise, at fællesskab giver svaret på Europas udfordringer. Derfor håber vi, at I vil tage vores budskaber med til Bruxelles og Strasbourg.

God valgkamp!

Med venlig hilsen

Claus von Elling
Formand i BAT
Bygge-, Anlægs-
og Trækartellet

Søren Sand Kirk
Direktør i BAT
Bygge-, Anlægs-
og Trækartellet

Flere, grønne jobs

Den grønne omstilling står og falder med byggeriet og boligsektoren. Bygge- og anlægsbranchen står for ca. 22 procent af Danmarks samlede CO2e-udledninger. Ser vi på energiforbruget, så bruges omtrent 40 procent af Danmarks samlede energiforbrug i bygningerne. Med andre ord har vi potentialet til at få Danmark i mål med den grønne omstilling.

Men grøn omstilling er også en nøgle til økonomisk vækst og arbejdspladser i hele landet. Efterisolering, opsætning af solpaneler og elladestandere til biler, installation og vedligehold af intelligente varme- og ventilationssystemer – det kræver alt sammen dygtige, faglærte håndværkere. Og så kan vi ovenikøbet producere de fleste af materialerne herhjemme.

Men der er behov for en bæredygtig, europæisk erhvervspolitik, hvis det skal lykkes. En erhvervspolitik, der tør gå aktivt til værks og sætte mål og afsætte midler.

BAT's bud på europæiske løsninger:

• Fokus på energieffektivisering:

Den billigste og grønneste energi er den vi ikke bruger. Derfor skal vi fastholde det europæiske fokus på energieffektivisering. Der vil endnu engang være behov for revisioner af de europæiske mål i energieffektivitets- og bygningsdirektiverne. Fokus bør ligge på at hæve ambitionerne yderligere, tænke i moderne, intelligente løsninger og sikre en fair omstilling, der hverken efterlader yderområderne med ubetalelige regninger eller bygninger, der ikke bliver renoveret.

• Skab grundlaget for rentabel renovering:

Alt for mange bygninger bliver i dag revet ned i stedet for renoveret. En af grundene er, at nye byggematerialer i dag ikke i tilstrækkelig grad indregner CO2-belastningen i prisen. Det gælder særligt for materialer, der kommer fra lande uden for EU. Man har derfor indført en afgift for f.eks. cement, stål og aluminium, der kommer fra lande uden egne klimaafgifter. Hvis det skal kunne betale sig at renovere, bør denne ordning fastholdes og udvides, så den gælder alle væsentlige byggematerialer.

• Skaf arbejdskraft på en bæredygtig måde:

Hvis vi skal nå vores ambitioner om mere vedvarende energi og sikre mere renovering, så er der behov for kloge hænder. Vi ved, der mangler arbejdskraft. Samtidig er millioner af europæere arbejdsløse. Heldigvis eksisterer databasen EURES allerede, hvor hundredetusindvis af arbejdsløse europæere søger arbejde på tværs af grænserne. Desværre svinger det fra land til land, om databasen bliver brugt, og Danmark er ikke et mønstereksempel. Medlemslandene bør derfor forpligtes til at benytte sig af EURES, og aktivt indarbejde det i de nationale jobformidlingsystemer og -indsatser.

Flere jobs på fair vilkår

Bygge- og anlægsbranchen er udfordret af to grundlæggende forhold: En stigning af vandrende arbejdskraft, der ikke kender sine rettigheder, og af arbejdsgivere, der er villige til at udnytte dem. Desværre gør det sig også gældende i meget stort omfang på danske byggepladser, som forskere fra Aalborg Universitet dokumenterede sidste efterår.

Det betyder pres på løn- og arbejdsvilkår og et livsfarligt arbejdsmiljø. Eksempelvis var 37 pct. af alle dødsulykker på arbejdspladserne fra 2016-2022 udgjort af migrantarbejdere, selvom de kun udgjorde 12-13 procent af medarbejderne. Og forskerne vurderer, at kun hver femte arbejdsulykke blandt udenlandsk arbejdskraft i byggeriet rapporteres.

Der er et behov for, at myndigheder sætter ind med skærpet kontrol og hårdere sanktioner. Det kræver samarbejde på tværs af grænser. Skal udviklingen vendes, kræver det at alle aktører trækker i samme retning – det gælder i særdeleshed for EU's lovgivere.

BAT's bud på europæiske løsninger

• **Positiv særbehandling og et europæisk arbejdstagerbegreb:**

Kreative ansættelsesformer, hvor falske selvstændige, vikaransættelser, mandskabsbureauer, platformsarbejde og meget andet gør deres indtog på byggepladserne. Målet er klart: Man bruger det til at omgå regler, love og overenskomster. Indførelsen af et egentligt arbejdstagerbegreb i Europa vil styrke fundamentet for den danske model. Med en klar formodningsregel om at arbejdstagere er arbejdstagere, medmindre andet er bevist, vil man skabe klarhed og tryghed for både arbejdstager og arbejdsgiver.

Det bør kombineres med positiv særbehandling af udenlandsk arbejdskraft så de f.eks. skal arbejde under danske løn- og arbejdsvilkår, og at disse rettigheder har forrang i forhold til andre hensyn.

• **Styrk myndigheders samarbejde på tværs af grænser:**

Vandrende arbejdskraft, udstationering og tredjelandsborgere på det europæiske arbejdsmarked har gjort, at behovet for grænseoverskridende myndighedssamarbejde er blevet meget større. Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed (ELA) har potentiale til at afhjælpe problemerne. Men myndigheden har endnu til gode at vise, at den formår at løfte dette i praksis. Der er behov for flere ressourcer og ikke mindst politisk vilje, hvis ELA skal løfte de opgaver, den er sat i verden for at løse.

• **Indfør et europæisk ID-kort:**

Det virker måske utroligt, men i dag er det ikke længere givet, at hverken entreprenør eller bygherre ved, hvem der arbejder på byggepladsen. Men med indførelsen af et europæisk ID-kort i branchen, ville myndigheder kunne se, hvem der er på pladsen, om de får den løn de har krav på, og om de har en lovlig arbejdstid. For med moderne teknologi kan kortet linke op til en database, hvor kontrollanter i realtid vil kunne få adgang til medarbejderens ansættelsesforhold, arbejdstid, arbejdsmiljømæssige og kvalifikationer – også selvom medarbejderen er belgier, polak eller italiener.

Flere sunde og sikre jobs

Bygge- og anlægsbranchen kan være et farligt sted at være. Store maskiner, tungt arbejde og farlige stoffer kan sætte liv og førlighed på spil. Men gennem grundig planlægning, instruktion og målrettet lovgivning kan man minimere mange af de risici, som vores kolleger udsættes for.

Kommissionen har lanceret en renoveringsbølge, hvor målet er, at millioner og atter millioner af bygninger på tværs af Europa skal renoveres. En nødvendighed hvis vi skal i mål med den grønne omstilling. Men i vores bygninger gemmer sig også mange af fortidens synder: Asbest, bly og PCB for bare at nævne nogle stykker.

Hvis vores kolleger skal gå trygt på arbejde, kræver det skarp og præcis lovgivning, der sætter menneskers liv og levned øverst på dagsordenen.

BAT's bud på europæiske løsninger

• Screening og registrering af asbest:

Mange tror, at asbest ikke længere er et problem, for brugen af det blev forbudt for over fyrre år siden. Lige så mange tror, at asbest kun findes i tageternit. Men asbest er overalt i danske bygninger, der er bygget før 1990. I fliseklæbet i badeværelserne, i rørisolering i kælderen, i ventilationskanalerne i væggene. Asbest findes stadig overalt. Derfor er der behov for, at vi får screenet vores bygninger f.eks. ved salg eller udlejning og får registreret, hvor der er asbest. Det giver klarhed for boligejere såvel som de håndværkere, der skal renovere danskernes hjem og arbejdspladser.

• Nye grænseværdier for kræftfremkaldende stoffer:

I dag kommer alt for mange mennesker på deres arbejde i kontakt med stoffer, vi ved, forårsager kræft, eller som nedsætter fertiliteten. Ene og alene fordi stoffernes grænseværdier ikke har været revideret i årtier. Der er behov for et grundlæggende eftersyn af grænseværdierne i bl.a. kræftdirektivet. I vores branche gælder det f.eks. for byggestøv som år for år bliver sammenkædet med flere og flere sygdomme.

• **Fremsæt et egentligt arbejdsmiljødirektiv:** En af udfordringerne ved den europæiske arbejdsmiljøindsats er, at den er fragmenteret og derfor i højere grad søger at symptombehandle end tage fat om nældens rod. Indførelsen af et egentligt direktiv, som omfatter alt arbejde, der kan føre til problemer som f.eks. muskel- og skeletbesvær, ville kunne angribe problematikkerne fra bunden.

Jobs gennem retfærdige udbud

Vi ville ønske, vi kunne sige, at de offentlige byggepladser i Danmark var fyrtårne for hele branchen, men desværre ser vi, at danske skattekroner går til social dumping, forsinkede projekter og byggerier af meget svingende kvalitet.

Mange af problemerne kan koges ned til, at udbudslovgivningen i bund og grund ikke fungerer.

Lovgivningen bør ses efter i sømmene – både i Danmark hvor rigtig meget kunne adresseres af Folketinget – men i særdeleshed også på europæisk plan. Ingen anden lovgivning forårsager så mange af vores branches problemer som udbudslovgivningen.

BAT's bud på europæiske løsninger

• Hvidliste for offentlige udbud

I dag ser man desværre, at firmaer, der er taget i skattesnyd, der har efterladt halvfærdige byggeprojekter, der har endt med at sende slutregninger milliarder over den lovede pris, vinder det ene offentlige udbud efter det andet. Det bør være muligt, for danske myndigheder at tage erfaringer fra andre landes myndigheder med i betragtning, når de skal afgøre udbud. Indfør derfor en hvidliste for firmaer, så kun de firmaer der kan dokumentere en ansvarlig virksomhedsdrift, får lov at byde på offentlige opgaver. Det vil kunne forhindre at endnu flere skattekroner går til skattesnyd, social dumping eller kriminell virksomhed.

• Skab bedre rammer for klausuler

Et af de vigtigste værktøjer i moderne udbud er klausulerne. Arbejdsklausuler skal sikre rimelige løn- og arbejdsvilkår, arbejdsmiljøklausuler skal sikre sunde og sikre forhold og lærlingeklausuler er med til at fremtidens håndværkere får en læreplads. Men udbudsdirektivet sætter i dag grænser for, hvor effektive klausulerne kan være, og det er frivilligt for landene, om de vil anvende dem. Et kommende udbudsdirektiv bør i langt højere grad forpligte landene til at indarbejde effektive klausuler i deres udbud.

• Indfør en grænse for antallet af underentreprenører

De dage, hvor der kun var ét firma på en byggeplads, er for længst ovre. I dag vinder et selskab ofte, der så hyrer underentreprenører til at løse delopgaver. Disse ansætter så deres egne delentreprenører og så fremdeles. Det betyder, at ingen ved, hvem der rent faktisk løser opgaverne. Problemet er så omfangsrigt, at man taler om underentreprenørkæder. For hvert led kæderne vokser, stiger antallet af problemer og deres omfang. Det er dokumenteret gang på gang. Indfør derfor en begrænsning af entreprisekæderne til ét led – eller i særtilfælde to led efter følg-eller-forklar-princippet

For yderligere information eller
øvrige henvendelser:

Bygge-, Anlægs- og
Trækartellets direktør
Søren Sand Kirk
soren.kirk@batkartellet.dk

Politisk konsulent
Mikkel Mejling Andersen
mikkel.mejling@batkartellet.dk

Bygge- Anlægs- og
Trækartellet (BAT) er en faglig
samarbejdsorganisation for syv
FH-forbund:
3F, Malerforbundet, Blik- og
Rørarbejderforbundet, Dansk
El-Forbund, Dansk Metal, HK/
Privat og Teknisk Landsforbund.
Forbundenes medlemmer, som
er beskæftiget i bygge- og
anlægssektoren, udgør over
80.000 mennesker.

**BAT - Bygge-, Anlægs- og
Trækartellet**
Kampmannsgade 4
1790 København V
TLF: 70 300 300
WWW.3F.DK